

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Практикум
для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Київ 2022

УДК 339.92(076.6)
М 581

Укладачі:

А.О. Сімахова – д.е.н., доц.

Н.В. Коваленко – д.е.н., доц.

Рецензент: О.В. Ареф'єва – д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки повітряного транспорту факультету економіки та бізнес-адміністрування (Національний авіаційний університет)

Затверджено методично-редакційною радою Національного авіаційного університету (протокол №1/22 від 11.02.2022 року)

М 581 **Міжнародні стратегії економічного розвитку:**
практикум / уклад.: А.О. Сімахова, Н.В. Коваленко.
– К.: НАУ, 2022. – 36 с.

Містить необхідні теоретичні відомості для підготовки до практичних занять з дисципліни «Міжнародні стратегії економічного розвитку».

Для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка».

ВСТУП

Дисципліна «Міжнародні стратегії економічного розвитку» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в міжнародній економіці.

Метою викладання дисципліни виступає формування у студентів знань щодо теоретичних питань практичних аспектів економічного розвитку країн світу, методів розробки та реалізації макроекономічних стратегій.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни виступають:

- вивчення та засвоєння інформації щодо основних міжнародних стратегій економічного розвитку країн світу;
- формування у студентів системи знань щодо дослідження та аналізу проблем глобального та регіонального економічного розвитку;
- вивчення та засвоєння характеристики національних стратегій економічного розвитку;
- оцінка ефективності стратегій економічного розвитку;
- аналіз міжнародних інтеграційних стратегій.

Протягом вивчення навчальної дисципліни студент має досягти наступних результатів навчання:

- розробляти, обґрунтовувати та приймати управлінські рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та ефективності суб'єктів економічної діяльності;
- вільно спілкуватися з професійних й наукових питань державною та іноземною мовами усно й письмово;
- дотримуватись основ академічної доброчесності;
- обирати ефективні управлінські методи економічної діяльності, обґрунтовувати перспективні рішення на основі прогностичних даних та наукових й прикладних досліджень;
- збирати, обробляти та аналізувати дані статистики, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань;
- приймати ефективні управлінські рішення за невизначених умов, що потребує використання нових методик, підходів та інструментарію соціально-економічних досліджень;
- застосовувати передові інформаційні технології та спеціальне програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально економічними системами;

- визначати та критично оцінювати соціально-економічний стан та тренди розвитку, розробляти та аналізувати економічній моделі для різних систем та процесів;

- здатність проводити розрахунки, статистичний аналіз та оцінювання показників, що характеризують явища і процеси світової економіки;

- здатність до управління зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

1) інтегральна компетентність: здатність визначати та вирішувати соціально-економічні завдання й проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або впровадження інновацій за невизначених умов та вимог;

2) загальні компетентності: здатність генерувати нові ідеї, креативно мислити, абстрактно мислити, здатність до аналізу та синтезу, проведення дослідження на відповідному рівні;

3) фахові компетентності: здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень, здатність до професійних комунікацій в сфері економіки іноземною мовою, здатність аналізувати й обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки, здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження, здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку, здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері, здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем, вміння планувати і розробляти інноваційні проекти у сфері міжнародної економіки, організовувати їх інформаційне, методичне, фінансове та кадрове забезпечення, здатність

використовувати сучасний інструментарій економетричного моделювання та синергетики для процесів аналізу і управління економічними об'єктами і процесами на глобальному, макро-, мезо- та мікрорівнях, здатність вибрати інструментальні засоби бізнес-аналітики для обліку міжнародних операцій та обробки значних масивів економічної інформації, зокрема відповідно до поставленого завдання, проаналізувати результати розрахунків і обґрунтувати отримані висновки, здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички при здійснюванні контрольної-аналітичних функцій при зовнішньоекономічній діяльності організації

Дисципліна «Міжнародні стратегії економічного розвитку» ґрунтується на знаннях таких дисциплін, як «Бізнес-аналітика та консолідація інформації», «Глобальна економіка».

ТЕМА 1. Сутність, види, суб'єкти та об'єкти міжнародних економічних стратегій

Практичне заняття 1 (2 години)

План:

1. Світові економічні стратегії як категорія міжнародної економіки.
2. Економічні інтереси та економічні стратегії.
3. Види, рівні, об'єкти та суб'єкти формування світових економічних стратегій.
4. Концептуальні засади, мета і цілі формування стратегій.
5. Геополітичні та гео економічні інтереси й міжнародні економічні стратегії.
6. Стратегії економічного зростання та державне регулювання економіки.

Основні теоретичні відомості:

Термін «стратегія» бере своє походження з грецької мови, де він означає певну частину військового мистецтва [переклад: «stratos» – військо + «ago» – веду], яка стосується питань підготовки, планування та ведення військових дій. Термін «стратегія» історично до ХХ ст. використовувався переважно у військовій сфері. Таким чином, дана категорія походить саме з військової сфери та переважно визначалася як найважливіша частина військового мистецтва, яка охоплює підготовку, планування та ведення війни, військових операцій, які визначають переможців у війни.

Поступово терміном «стратегія» стали визначати майстерність керівництва у суспільних та політичних процесах. Категорія знайшла своє відображення у різних наукових та суспільних сферах. Загальноживана дефініція: стратегія – мистецтво керівництва; загальний план ведення цієї роботи, виходячи з дійсності, яка склалася на даному етапі розвитку.

Завдяки розвитку теорії менеджменту, відбулася так звана «конверсія» категорії «стратегія», адже вона запозичила даний військовий термін та адаптувала його до реалій діяльності організацій. Категорія «стратегія» активно почала вживатися в економічній науці. Так, у менеджменті економічна стратегія

визначає план, який об'єднує основні напрямки діяльності організації, її цілі та тактику. Близько пов'язана з терміном «стратегія» категорія «план», що не означає жорстку діяльність організації. Ключовим у цьому визначенні є поняття узгодженості дій.

З теоретичної точки зору, стратегія економічного розвитку має п'ять ключових атрибутів: це план та напрям розвитку; це принцип та моделі поведінки; це позиція підприємства та бізнесу; це перспектива розвитку бренду організації та бізнесу; це спосіб або засіб, щоб посилити конкурентні переваги у порівнянні з конкурентами.

Елементи стратегії економічного розвитку:

- головна мета економічного розвитку суб'єкта господарювання;
- стратегічні альтернативи (сценарії розвитку), що формуються залежно від мінливості зовнішнього та внутрішнього середовища;
- драйвери розвитку, які обираються залежно від стійкості розвитку суб'єкта господарювання;
- заходи щодо реалізації стратегічних альтернатив;
- ресурсне забезпечення стратегії економічного розвитку;
- прогнозні результати стратегії економічного розвитку на перспективу.

Основні поняття:

Стратегія економічного розвитку – це комплексний план, спрямований на досягнення довготермінової економічної мети, що охоплює цілі, напрями та перспективи економічного розвитку суб'єкта і комплекс заходів та управлінських рішень.

Геоелекономічні інтереси – інтереси суб'єктів міжнародних економічних відносин щодо участі у формуванні та розподілі світового доходу на основі високих геоелекономічних технологій, національних економік та державних інститутів.

Економічні інтереси – це суспільна форма прояву розвитку економічних потреб суб'єктів господарювання.

Джерела: [6; 14; 16; 18; 22].

Практичні завдання:

1. Охарактеризуйте етапи еволюції концепції стратегії економічного розвитку.

2. Назвіть геополітичні та гео економічні інтереси Європейського Союзу. Охарактеризуйте їх вплив на стратегію розвитку ЄС.

Питання для самостійного вивчення:

1. Охарактеризуйте етапи та види стратегій економічного зростання.
2. Розкрийте зв'язок стратегії економічного зростання і державного регулювання ринкової економіки.
3. Опишіть зв'язок напрямків державної політики із стратегією економічного розвитку.
4. Опишіть новітні тренди щодо формування стратегій економічного розвитку різних суб'єктів.

Типові тестові завдання:

1. *Стратегія економічного розвитку країни це:*
 - а) це моніторинг національної економічної політики й економіки світогосподарських зв'язків;
 - б) економічна політика уряду, спрямована на досягнення основних цілей бізнесу промислової, товарної чи іншої організації;
 - в) форма господарської діяльності, що має на меті задоволення попиту споживачів, бізнесу та держави на товари і послуги;
 - г) комплексний план, що спрямовується на досягнення довготермінових цілей діяльності, що охоплює завдання, напрями, й перспективи соціально-економічного розвитку й комплекс певних заходів, дій та рішень
2. *Ціль при розробці економічної стратегії повинна відповідати наступним вимогам:*
 - а) вона повинна бути адекватною та реальною;
 - б) повинна відповідати об'єктивним можливостям даної країни;
 - в) ціль не повинна бути догмою;
 - г) усі відповіді вірні.
3. *ТНК та міжнародні компанії виступають:*
 - а) суб'єктами міжнародних економічних стратегій;
 - б) об'єктами міжнародних економічних стратегій;
 - в) рівнями міжнародних економічних стратегій;
 - г) процесами міжнародних економічних стратегій.

4. Які є стратегії в залежності від взаємодії з зовнішнім середовищем:

- а) активна та пасивна стратегії;
- б) зростання та диверсифікації;
- в) інтенсивна та обмежена;
- г) глобальна та регіональна.

5. *Інтереси суб'єктів міжнародних економічних відносин щодо участі у формуванні та розподілі світового доходу на основі високих гео економічних технологій, національних економік та державних інститутів – це...*

- а) економічні інтереси;
 - б) гео економічні інтереси;
 - в) національні інтереси;
 - г) політичні інтереси.
-

ТЕМА 2. Особливості формування та реалізації міжнародних стратегій економічного розвитку

Практичне заняття 2 (2 години)

План:

1. Внутрішнє та зовнішнє середовище формування й реалізації міжнародних і національних стратегій економічного розвитку: мотивації та чинники.
2. Співвідношення національних, регіональних та глобальних стратегій економічного розвитку.

Основні теоретичні відомості:

Етапами формування й реалізації стратегій економічного розвитку є:

1. Визначення цілі.
2. Оцінка умов і факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.
3. Формування стратегії.
4. Реалізація стратегії з одночасним моніторингом.
5. Оцінка досягнення результатів – стратегічний контроль.

Оцінка умов і факторів зовнішнього середовища. Аналіз зовнішнього середовища складається з двох етапів: аналізу цільового середовища (task environment) та аналізу макросередовища (macro-environment).

Вивчення внутрішнього середовища представляє собою аналіз таких ресурсів:

- фінансові ресурси;
- трудові ресурси;
- виробничі ресурси;
- інноваційно-інвестиційні ресурси тощо

Аналіз зовнішнього середовища:

- міжнародні позиції країни;
- імідж;
- співробітництво;
- зміни кон'юнктури на світових ринках;
- конкурентні переваги відносно інших країн;
- зовнішньоекономічна діяльність тощо.

Основні поняття:

Зовнішнє економічне середовище – це зовнішні по відношенню до суб'єктів міжнародних економічних відносин умови реалізації форм і видів господарської діяльності.

Джерела: [16; 18; 22; 27; 29].

Практичні завдання:

1. Обрати країну провести SWOT та PEST - аналізи її стратегії економічного розвитку.

Питання для самостійного вивчення:

1. Охарактеризуйте основні етапи проведення SWOT-аналізу.
2. Розкрийте сутність інструментарію PEST-аналізу.
3. Опишіть зв'язок та співвідношення між національною та глобальною стратегіями економічного розвитку.
4. Визначить новітні тренди регіональних стратегій розвитку.

Типові тестові завдання:

1. *Який рівень формування стратегій вимагає примирення і узгодження економічних інтересів суб'єктів, які представляють дане економічне*

угруповання, але передбачає протиставлення регіональних економічних

інтересів інтересам глобальним і подекуди національним?

- а) глобальний;
- б) регіональний;
- в) районний;
- г) місцевий.

2. Рівні формування стратегій складають:

- а) глобальний, регіональний;
- б) національний, обласний,
- в) економічний, інвестиційний, інноваційний.

3. За ознакою рівня економічного інтересу стратегії економічного розвитку включають:

- а) стратегії ТНК і підприємств,
- б) стратегії наднаціональних інституцій;
- в) стратегії двостороннього, або багатостороннього розвитку країн та угруповань;
- г) вірна відповідь а і в;
- д) усі відповіді вірні.

ТЕМА 3. Моделі розвитку національних економік

Практичне заняття 3 (2 години)

План:

1. Основні моделі розвитку національних економік та їх роль у сучасній світогосподарській системі.
2. Міжнародна макроекономічна політика

Основні теоретичні відомості:

Виокремлюються такі моделі соціально-економічного розвитку, на яких ґрунтуються їх стратегії: ліберальна, корпоративістська та соціально-ринкова (соціально-демократична), середземноморська моделі.

Ліберальна модель економічного розвитку характерна для США, Канади, меншою мірою Великої Британії та Ірландії. Дана модель має наступні характерні риси: абсолютне перевищення приватної власності; законодавче забезпечення максимальної

свободи суб'єктів ринку; обмеження сфери державного регулювання проведенням макроекономічної політики; відносно невелика частка держбюджету у ВВП та питома вага державних інвестицій і виплат по лінії соціального забезпечення у структурі державних видатків.

Корпоративістська модель передбачає високий рівень соціальної відповідальності та соціального партнерства між усіма учасниками соціально-економічних процесів. Дана модель економічного розвитку має два види: демократичний корпоративізм та ієрархічний корпоративізм.

Економічна модель демократичного корпоративізму широко розповсюджена в скандинавських країнах, особливо в Швеції. Ідея соціального партнерства є основою цієї моделі економічного розвитку. Сильні профспілки здійснюють великий вплив на трудові відносини й законодавство в сфері праці. Завдяки профспілкам встановлюється високий рівень мінімальної зарплати, який мають підтримувати всі підприємці. Слід зазначити, що позитивним аспектом демократичного корпоративізму є високий рівень правового та соціального захисту усіх працівників, а також малозабезпечених верств населення (зокрема, пенсіонерів, інвалідів, молоді, дітей). Водночас високі відрахування на соціальні цілі є значним грошовим тягарем для підприємців, оскільки високими є податкові ставки на прибуток, відрахування з заробітної плати до пенсійного фонду. Все ж таки завдяки високому рівневі соціальної забезпеченості модель демократичного корпоративізму є свого роду еталоном для багатьох інших країн, особливо тих, що розвиваються.

Що ж до ієрархічного корпоративізму, то дана модель притаманна Японії, через вона ще одержала назву японської моделі економічного розвитку. Її характерною рисою є активне втручання уряду в економічне регулювання при незначній частці державної власності в економіці. Держава розробляє і втілює у життя програми економічного розвитку, регулює інвестиційну діяльність в країні, фінансові ринки, здійснює активну соціальну політику, стимулює ділову активність, зокрема, методами податкової політики.

Характерною рисою японської моделі є постійне забезпечення підвищення кваліфікації робітників. Існують окремі

інституції та організації для цих процесів. На розвиток персоналу витрачаються значні кошти держави та підприємств, проте така мотивація праці сприяє постійному підвищенню її продуктивності.

Основні поняття:

Ринкова економіка – це економічна система, яка базується на принципах вільного підприємництва і для якої роль основного економічного регулятора відіграє ринок.

Джерела: [14; 23; 25; 26; 29].

Практичні завдання:

1. У базовому році вартість споживчого кошика в Україні становила 3500 грн, а в США — 355 дол. Темпи інфляції в Україні за цей час були 8 %, а в США — 4 %.
Визначте курс гривні.

Питання для самостійного вивчення:

1. У чому полягає сутність соціальної ринкової економіки?
2. Розкрийте основні особливості середземноморської моделі.
3. Охарактеризуйте міжнародну макроекономічну політику.
4. Визначить напрями макроекономічної політики.

Типові тестові завдання:

1. *Яка модель економічного розвитку характерна для Німеччини?*

- а) модель «дирижизму»;
- б) корпоративістська модель;
- в) ліберальна модель розвитку;
- г) соціально-ринкова модель.

2. *Які з наведених міжнародних організацій здійснюють значний вплив на міжнародну економіку:*

- а) Група Світового банку;
- б) Світова Організація Торгівлі;
- в) Міжнародний Валютний Фонд;
- г) Всі відповіді вірні.

3. *Якими органами регламентується порядок розробки місцевих екологічних стратегій?*

- а) державними органами влади;
- б) місцевими організаціями;
- в) місцевими органами влади;
- г) державними організаціями.

ТЕМА 4. Економічні стратегії розвинутих країн світу

Практичне заняття 4 (2 години)

План:

1. Стратегії країн – світових лідерів.
2. Стратегічні напрямки розвитку економіки США.
3. Стратегія економічного розвитку ЄС.
4. Соціально-економічна стратегія Японії

Основні теоретичні відомості:

Розвинуті країни світу (англ. Developed countries) відрізняються високими показниками рівня добробуту населення. Розвинуті країни світу мають переважно великі запаси капіталу, та високий професійний рівень зайнятого населення. У цій групі країн світу проживає лише 15% від усього населення світу. Розвинуті країни ще називають індустріальними країнами або індустріально розвинутими.

До розвинутих країн, як правило, належать 24 індустріально розвинуті країни Північної Америки, Західної Європи і Тихоокеанського басейну. Серед розвинутих країн світу значну роль відіграють країни «Великої сімки» (G-7), на які припадає майже 47% світового ВВП та більше 50% міжнародної торгівлі.

Основними характерними рисами соціально-економічного розвитку цих країн є наступні:

1. ВВП у розрахунку на одну особу в середньому становить більше 20 тис. дол. США на рік та постійно зростає. Це сприяє значним позиціям у суспільстві середнього класу та можливостям населення до інвестування.

2. Галузева структура господарювання цих країн характеризується переважанням сфери послуг над іншими сферами економіки та трансформацією індустріального суспільства в постіндустріальне. За часткою зайнятого населення також лідирує сфера послуг. Детермінантою розвитку цих країн є науково-технічний прогрес, цифровізація та інновації.

3. Структура бізнесу розвинутих країн є неоднорідною. Значну роль в економіці відіграють міжнародні ТНК (транснаціональні корпорації). Для економічної системи

розвинутих країн притаманний також розвиток середнього та малого підприємництва як фактора соціально-економічного добробуту суспільства. У цьому бізнесі зайнято більше 75 % економічно активного населення країн. Окрім цього, у більшості розвинутих країн саме малий бізнес забезпечує до 80% нових робочих місць, що позитивно впливає на соціально-економічний розвиток.

4. Держава в розвинутих країнах світу активно втручається за необхідністю в економічну систему. Завданнями державного регулювання економіки є формування підґрунтя для самозабезпечення населення та реалізації підприємницьких проєктів громадян.

5. Економіка цих країн світу є відкритою та значно глобалізованою у міжнародний економічний простір. Зовнішньоекономічна діяльність даних країн має ліберальний режим.

Основні поняття:

Лібералізм – це філософська та економіко-політична теорія й ідеологія, яка визнає індивідуальну свободу людини правовою основою суспільства та економічної системи.

Джерела: [1; 4; 5; 7; 9; 10; 25; 26; 27].

Практичні завдання:

1. Вирішити задачу:

Припустимо, що курс китайського юаня знизився з 7,0 до 6,5 за 1 долар США. Визначте відсоток девальвації китайського юаня та вимушеної ревальвації долара і поясніть наслідки зміни валютного курсу для китайських імпортерів та експортерів, а також, яким чином це вплине на зовнішньоекономічну стратегію КНР.

Питання для самостійного вивчення:

1. В чому полягає відмінність економічних стратегій розвинутих країн світу?
2. Розкрийте сутність економічної стратегії США.
3. Охарактеризуйте соціально-економічну стратегію Японію.
4. Визначить напрями економічної стратегії ЄС.

Типові тестові завдання:

1. *Визначити основні завдання економічних стратегій розвинутих країн світу:*

а) створення підґрунтя для соціально-економічного зростання й ефективного господарювання;

б) задоволення основних економічних потреб населення та геоекономічних цілей;

в) подолання кризової ситуації;

г) всі відповіді вірні.

2. *Запровадженням нових стратегій ЄС займається:*

а) Європейський парламент;

б) Європейський суд;

в) Європейська комісія;

г) Європейська Рада.

3. *Розробка економічної стратегії починається з:*

а) визначення необхідних фінансових, виробничих і людських ресурсів, які необхідні для реалізації поставлених цілей;

б) визначення місії підприємства;

в) визначення головної цілі розвитку.

ТЕМА 5. Особливості формування стратегій країн транзитивної економіки

Практичне заняття 5 (2 години)

План:

1. Особливості соціально-економічної стратегії країн з транзитивною економікою.
2. Інвестиційні та інноваційні стратегії транзитивних економік

Основні теоретичні відомості:

Згідно із трансформаційними зрушеннями в економіці виділяють 7 моделей економічного розвитку: китайська, угорська, польська, чехословацька, прибалтійська, російська та українська, враховуючи досвід відповідних країн з транзитивною економікою.

Інноваційна стратегія соціально-економічного розвитку полягає у виборі найбільш ефективних шляхів технічного і технологічного розвитку на основі довгострокового прогнозування, зіставленні впливу зовнішніх і внутрішніх чинників формування і реалізації інноваційної стратегії, як необхідної складової розвитку національної економіки.

Основними характеристиками інноваційної стратегії виступають новаторські цілі, інноваційні засоби їх досягнення та інноваційні результати. Інновація в соціально-економічній системі є способом більш якісного та ефективного використання ресурсів. Внаслідок свого комплексного розгортання інновація утворює нову соціально-економічну і технологічну підсистему суспільства, що складається з галузей, які здійснюють інновацію; галузей, які поширюють нові технології та поглиблюють економічні переваги; галузей, що виникають в умовах соціально-економічних трансформацій.

В умовах сьогодення країни, що реалізують стратегії інноваційного розвитку національних економік, мають декілька суттєвих спільних ознак: найвищі показники Глобального індексу міжнародної конкурентоспроможності, діючі ефективно національні інноваційні системи, державні механізми регулювання інноваційної діяльності суб'єктів ринку.

В сучасних умовах у розвинених країнах реалізуються такі типи інноваційної стратегії економічного розвитку, які є корисним досвідом для країн з транзитивною економікою:

- країни, орієнтовані на лідерство в науці, реалізацію великомасштабних цільових проектів, що охоплюють усі стадії науково-виробничого циклу, як правило, зі значною часткою науково-інформаційного потенціалу в оборонному секторі (США, Великобританія, Франція);

- країни, орієнтовані на поширення нововведень, створення сприятливого інноваційного середовища, раціоналізацію усієї структури економіки (Німеччина, Швеція, Швейцарія);

- країни, де стимулюються нововведення шляхом розвитку інноваційної інфраструктури, сприйнятливості щодо досягнень світового науково-технічного прогресу, координації дій різноманітних секторів у галузі науки і технологій (Японія, Південна Корея).

Основні поняття:

Імітаційна інноваційна стратегія – стратегія слідування за лідерами, супроводжується повторенням їхніх досягнень і використанням специфічних переваг своєї країни або підприємства.

Джерела: [14; 21; 22; 23; 26; 27].

Практичні завдання:

1. Розробити стратегію інноваційно-інвестиційного розвитку будь-якої країни з транзитивною економікою на 1 рік.
2. Задача: Обмінний курс гривні до долара 25,3 грн/дол. На початку року рівень цін у США зріс на 5 %, а в Україні — на 10 %. Яким має бути на початку року номінальний курс гривні до долара, щоб реальний курс залишився без змін? Які страт епічні кроки для цього слід здійснити?

Питання для самостійного вивчення:

1. Охарактеризуйте стратегію економічного розвитку будь-якої країни з транзитивною економікою.
2. Розкрийте особливості соціально-економічного розвитку країн з транзитивною економікою.
3. Класифікуйте інноваційні стратегії соціально-економічного розвитку.
4. Визначить особливості інвестиційних стратегій економічного розвитку країн.

Типові тестові завдання:

1. *Скільки країн охоплює Стратегія Європейського Союзу для Дунайського регіону:*
 - а) 10;
 - б) 27;
 - в) 6;
 - г) 14.
2. *Україна вступила до СОТ у ... році*
 - а) 2006;
 - б) 2007;
 - в) 2008;
 - г) 2009.
3. *Верховна Рада України ратифікувала Угоду про асоціацію з ЄС?*
 - а) 27.06.2014 р.
 - б) 16.09.2014 р.
 - в) 16.06.2014 р.
 - г) 27.09.2014 р.

4. Яка характеристика не використовується для визначення еколого-господарського балансу територій в стратегії розвитку?

- а) кількість населення на території;
- б) розподіл земель за видами та категоріями;
- в) площа природоохоронних зон;
- г) природна захищеність територій;

5. Всім системам управління характерна наявність:

- а) блока та схеми;
- б) розгалуження;
- в) суб'єкта та об'єкта;
- г) гармонізації.

6. Закріпленні законодавством норми, що регулюють природоохоронні та природоресурсні відносини називаються екологічними:

- а) лімітами;
- б) сертифікатами;
- в) нормативами;
- г) паспортами.

ТЕМА 6. Стратегії економічного розвитку країн, що розвиваються

Практичне заняття 6 (2 години)

План:

1. Проблеми стратегічного розвитку країн, що розвиваються в контексті глобалізації.
2. Економічні стратегії для країн, що розвиваються

Основні теоретичні відомості:

Реалізація стратегій економічного розвитку країнами, що розвиваються, відбувається в умовах криз та значної турбулентності. Певна їх частина ще й досі знаходиться на стадії аграрного суспільства; невисокі показники ВВП у розрахунку на одну особу майже в десять разів поступаються показникам розвинутих країн світу; у структурі промисловості більшості даних країн світу переважають легка й гірничо-галузь, їх соціально-економічний розвиток значно залежить від діяльності ТНК та від розвинутих країн світу.

Одним з драйверів економічного зростання однієї групи країн (особливо Східної й Південно-Східної Азії), є дешева робоча сила. Завдяки цьому розвиваються такі галузі промисловості, як швейна, текстильна, взуттєва, електронна. Іншим драйвером економічного зростання стала значна сировинна база (насамперед, запаси мінеральної сировини). В країнах, що розвиваються розташовані екологічно шкідливі виробництва, зокрема, нафтопереробна, виробництво мінеральних добрив, металургійна, целюлозно-паперова промисловість через високі штрафи за екологічні норми в розвинутих країнах світу. Важливою рисою економічних політик цих країн було створення сприятливого інвестиційного клімату з метою залучення іноземних інвестицій; зокрема, було запропоновано пільгове оподаткування, можливість придбання нерухомої власності іноземними інвесторами.

Проблеми найменш розвинутих країн полягають у тому, що вони не мають власних резервів для подолання бідності. Відсутність багатих покладів корисних копалин не дає їм можливості одержати прибутків від мінеральної ренти. Перешкодою економічного розвитку стає також політична нестабільність, відсутність транспортної інфраструктури, низький рівень освіти населення. Вкрай низький рівень накопичення коштів населення і капіталів виробництва унеможлиблює інвестування галузей для створення засобів виробництва, підготовки кваліфікованої робочої сили, удосконалення технологій. Це, у свою чергу, не сприяє росту продуктивності праці, викликає низький рівень споживання. Незначні інвестиції не забезпечують впровадження нових технологій. Низький попит навіть на товари першої необхідності не дає можливості створювати підприємства серійного виробництва.

Основні поняття:

Країни, що розвиваються – це країни, які характеризуються низьким рівнем розвитку індустрії, ВВП у розрахунку на одну особу та високою залежністю від розвинутих країн світу.

Джерела: [2; 3; 8; 25; 26; 29].

Практичні завдання:

1. Обрати країну, що розвивається та запропонувати стратегічні напрямки для підвищення рівня її

економічного розвитку, добробуту населення, вирішення соціально-економічних проблем тощо.

Питання для самостійного вивчення:

1. Охарактеризуйте проблеми країн, що розвиваються.
2. Стратегія економічного розвитку країн Африки.
3. Опишіть особливості соціально-економічного розвитку країн, що розвиваються.
4. Стратегії розвитку країн Латинської Америки.

Типові тестові завдання:

1. *Подолання економічної кризи країною відноситься до ...*
 - а) стратегії виживання в міжнародному конкурентному середовищі;
 - б) стратегія поступального розвитку;
 - в) стратегія наздоганяючого розвитку;
 - г) стратегія домінування.
2. *Мобілізаційна модель відноситься до ...*
 - а) стратегії виживання в міжнародному конкурентному середовищі;
 - б) стратегія поступального розвитку;
 - в) стратегія наздоганяючого розвитку;
 - г) стратегія економічного прориву.
3. *Глобальними вважаються проблеми, які:*
 - а) сприяють виживанню і розвитку людей за екстремальних умов;
 - б) є всезагальними (планетарними), загрожують людству в цілому і потребують об'єднання зусиль усіх країн для їх вирішення;
 - в) породжені науково-технічними революціями, принциповими оновленнями технологій виробництва;
 - г) означають міжнародне співробітництво в усіх сферах економіки задля добробуту людей.
4. *Домінуючим фактором розвитку групи нових індустріальних країн Південно-Східної й Східної Азії (Сінгапур, Р. Корея, Тайвань, Гонконг) був:*
 - а) природні ресурси;
 - б) дешева робоча сила;
 - в) капітал;
 - г) новітні технології.

5. Домінуючим фактором економічного розвитку країн Перської затоки є:

- а) природні ресурси;
- б) дешева робоча сила;
- в) капітал;
- г) новітні технології.

6. Система корпоративного екологічного управління може створюватись на базі:

- а) системи державного екологічного управління;
- б) міжнародних відповідних організацій;
- в) діяльності підприємств;
- г) служб екологічної безпеки чи управлінь ресурсовикористання.

7. Економісти стверджують, що кожна економічна система має проблеми щодо обмеженості ресурсів. Це означає наступне:

- а) окремі товари й послуги в усіх країнах світу мають високу ціну;
- б) країни, що розвиваються мають дефіцит окремих товарів;
- в) будь-які економічні ресурси завжди є вичерпними та не можуть задовольнити усі наявні потреби;
- г) виникнення глобальних економічних криз призводить до нестачі певних товарів.

ТЕМА 7. Глобалізація й стратегії економічного розвитку країн

Практичне заняття 7 (2 години)

План:

1. Основні елементи глобальної економіки.
2. Особливості розвитку постіндустріального суспільства.
3. Концептуальні основи трансформації світових економічних стратегій в умовах глобалізації.
4. Переваги та недоліки глобалізації.
5. Глобалізація і регіоналізація.

Основні теоретичні відомості:

Суперечливість глобалізації полягає в тому що, з одного боку, як позитивний вплив, глобалізація небачено розширює можливості окремих країн у глибокій та всебічній участі в системі міжнародного поділу праці. А з іншого боку, як негативний вплив, глобальні процеси значно загострюють конкурентну боротьбу, спричиняють маніпуляцію величезними фінансовими та інвестиційними ресурсами.

Переваги глобалізації:

- створюються умови для гармонізації міжнародних зв'язків;
- поглиблення спеціалізації й міжнародного географічного поділу праці;
- ефективніший розподіл коштів й ресурсів, що в підсумку сприяє підвищенню середнього рівня життя населення;
- економія на масштабах виробництва, що потенційно може зумовити зниження цін, а отже, і стійке економічне зростання;
- сприяє поширенню нових технологій по світу;
- дає можливість країнам залучати капітали ТНК і ТНБ до розв'язання проблем модернізації економіки та створення нових робочих місць;
- зростання людських можливостей, що забезпечується політичною свободою, правами людини, суспільною повагою до особистості, а також надання людям можливості повністю розвивати свій потенціал, жити продуктивно і творчо в гармонії з їхніми потребами та інтересами.

Недоліки глобалізації:

- існують країни так званого передового центру („золотий мільярд”), де зосереджена сучасна технологія, банківська і комерційна діяльність; країни „периферії” (понад 100 країн), які є ринками збуту продукції, постачальниками сировини та енергоносіїв. Для них характерний дуже низький рівень життя, залежність від зовнішньої допомоги;
- у сучасному світі дедалі частіше відбуваються техногенні катастрофи, в які втягуються всі країни світу незалежно від розміру території, рівня багатства чи культурного розвитку;
- розповсюдження пандемії;

- формування мегаекономіки і глобального ринку зумовлює ліквідацію національної економіки, державного суверенітету, позбавляє народи права розпоряджатися власними ресурсами;
- фінансові потрясіння в одному регіоні блискавично поширюються світом, створюючи глобальні економічні кризи;
- безконтрольність ТНК і ТНБ;
- криміналізація світової економіки; надлишок інформації, яка впливає на людину.

Основні поняття:

Постіндустріальна економіка – економіка, що базується на інформації та знаннях як основних ресурсах.

Економічний націоналізм – це перманентне зростання національної економіки, експорту національної продукції, стимулювання власного виробництва та захист вітчизняного виробника шляхом політики протекціонізму та сприяння в державних дотаціях і доступних кредитах для підприємств.

Джерела: [11; 12; 13; 19; 20; 24].

Практичні завдання:

1. Задача: Розрахуйте величини курсу гривні (UAH) до американського долару (USD) за прямим і зворотнім котируваннями, використовуючи принцип паритету купівельної спроможності (ПКС), якщо стандартний набір споживчих благ в США коштує 1010 доларів, а в Україні – 4500 гривень.

Питання для самостійного вивчення:

1. Охарактеризуйте елементи постіндустріального суспільства.
2. Наведіть основні глобальні тренди сьогодення.
3. Опишіть особливості взаємодії процесів глобалізації та регіоналізації.
4. Визначить передумови трансформації економічних стратегій розвитку країн світу.

Типові тестові завдання:

1. *Найважливішою економічною рисою на рубежі XIX-XX століть стало:*

- а) виникнення цілісного світового господарства;

- б) політичний і територіальний поділ світу;
- в) розвиток міжнародного співробітництва;
- г) утворення колоніальної системи.

2. *Сучасне світове господарство - це:*

а) поступальний розвиток економіки усіх країн на ринкових засадах шляхом раціонального використання ресурсів;

б) система відносин органічно поєднаних національних господарств, що взаємодіють завдяки наднаціональному господарському механізму на основі інтернаціоналізації технологічного способу виробництва;

в) система економічних законів, яка управляє розвитком всесвітнього господарства;

г) міжнаціональний механізм регулювання світового економічного співробітництва.

3. *Об'єктивні засади функціонування світового господарства:*

а) різне географічне положення країн та особливості їх розвитку;

б) національні традиції і культура, звичаї, історична спадщина;

в) політичний устрій, державна політика, спосіб суспільного життя;

г) міжнародний поділ праці, світовий ринок, інтернаціоналізація суспільного виробництва.

4. *Інтернаціональна форма суспільного поділу праці, що базується на спеціалізації і кооперації країн у виробництві та обміні благ, називається:*

а) міжнародною;

б) загальною;

в) частковою;

г) одиничною.

5. *Світовий ринок як передумова виникнення сучасного всесвітнього господарства представляє собою:*

а) місце, де відбувається купівля-продаж товарів різних країн;

б) механізм дії закону вартості у глобальному просторі;

в) розвинуту сферу товарного обміну, що ґрунтується на міжнародному поділі праці;

г) самостійне функціонування національних ринків окремих країн, які співробітничать між собою.

б. Забезпечення певних гарантій щодо належної економічної безпеки країни дає політика:

а) реекспорту та реімпорту;

б) позбавлення можливості споживати ті блага, які не виробляє своє господарство;

в) захисту інтересів національного виробника (протекціонізм);

г) свобода торгівлі (фрітредерство).

ТЕМА 8. Стратегії інтеграційних об'єднань

Практичне заняття 8 (2 години)

План:

1. Основні елементи міжнародних інтеграційних стратегій.
2. Особливості стратегій розвитку ЄС, НАФТА, АСЕАН

Основні теоретичні відомості:

Економічна інтеграція – це процес взаємопроникнення національних економічних систем через створення єдиного економічного простору для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, робочої сили в певних країнах. Національні економіки, які спеціалізуються на окремих товарах і послугах, у той же час доповнюють одна одну в системі світового господарства.

Міжнародна економічна інтеграція є процесом об'єднання держав, національних ринків, національних господарств в єдину організаційно-інституціональну економічну структуру, в рамках якої здійснюються торговельні, виробничі, фінансові, технологічні та інші зв'язки. Метою економічної інтеграції є розширення економічного простору вільної торгівлі, вільного переміщення капіталу, робочої сили, технологій між країнами-членами інтеграційних утворень та підвищення ефективності використання наявних і потенційних переваг регіону.

Міжнародні інтеграційні стратегії є специфічними системами, які включають певні елементи:

- принципи формування інтеграційних угруповань;
- організаційні форми інтеграції та їх еволюцію;
- географічну сферу інтеграційних процесів;
- інтеграційні інститути.

Інтеграція має різні прояви:

- кооперативні зв'язки між виробничими структурами держав;
- формування міжнародних органів та організацій;
- регіональні інтеграційні об'єднання;
- діяльність ТНК і транснаціональних банків та ін.

Основні поняття:

Інституціоналізація інтеграційної системи – створення єдиної організаційної структури управління і регулювання зовнішньоекономічних стосунків і рамках даної системи.

Джерела: [2; 3; 7; 15; 17; 29].

Практичні завдання:

1. Дослідіть трансформаційні зміни в економіці в одній із країн АСЕАН або НАФТА, яким чином це позначилося на стратегії економічного розвитку.
2. Проаналізуйте основні показники розвитку ЄС і НАФТА (площа, населення, ВВП, частка у світовому ВВП, %) і дайте порівняльну характеристику (у тому числі порівняйте напрямки стратегічного розвитку).

Питання для самостійного вивчення:

1. Охарактеризуйте особливості розвитку країн АСЕАН.
2. Наведіть основні тренди розвитку економічних стратегій країн-членів ЄС.
3. Опишіть особливості взаємодії країн-членів НАФТА.
4. Визначить передумови інтеграційних процесів у світі.

Типові тестові завдання:

1. *Глобальний наднаціональний простір формують:*
 - а) ООН;
 - б) ТНК і ТНБ;
 - в) ТНК, ТНБ, міжнародні організації
 - г) Група Світового Банку.
2. *До характерних нині тенденцій розвитку світового господарства можна віднести:*
 - а) розширення сфери дії принципів ринкової економіки;

б) включення у світогосподарський процес абсолютної більшості країн планети;

в) посилення координації господарської діяльності та співробітництва між державами;

г) усі відповіді правильні.

3. *Процес глобалізації, що активно розвивається на рубежі XX-XXI століть, означає:*

а) вищий ступінь інтернаціоналізації суспільного життя;

б) зростаючу взаємозалежність й поступове просування до однорідності господарства різних країн;

в) втягування усього світу у відкриту систему економічних, політичних та культурних зв'язків на основі інноваційних, комунікативних та інформаційних технологій;

г) усі відповіді правильні.

4. *Вищим проявом глобалізації є міжнародна економічна інтеграція, тобто:*

а) процес поступового зближення і взаємодії національних господарств, спрямованих на створення єдиної світової (наднаціональної) економічної системи;

б) Європейський союз та інші міжнародні організації;

в) транснаціональні корпорації – міжнародні за характером своєї діяльності, але національні щодо контролю над ними;

г) виникнення транснаціонального монополістичного капіталу, просування за кордон підприємницької діяльності.

5. *Найпершою формою міжнародного співробітництва, а значить і економічних відносин між країнами, стала:*

а) міграція робочої сили;

б) світова торгівля;

в) конвертованість валюти;

г) освоєння джерел енергії та сировини.

6. *Стратегічною формою міжнародних економічних відносин слід вважати сьогодні у першу чергу:*

а) ввіз і вивіз капіталу;

б) світові валютно-фінансові зв'язки;

в) науково-технічне співробітництво;

г) спільну боротьбу із злочинністю.

7. *Найгострішою загальною проблемою міжнародного співробітництва в сучасний період стає:*

а) дотримання прав і свобод працівника, утвердження соціальної справедливості;

б) забезпечення рівного доступу усіх країн на світовий ринок, усунення дискримінації;

в) спільне вирішення глобальних проблем людства;

г) усунення циклічності суспільного відтворення.

8. У якій країні валютою не є євро?

а) Швеція;

б) Італія;

в) Ірландія;

г) Франція.

9. На який строк обирається Голова Європарламенту?

а) 2 роки;

б) 2,5 роки;

в) 3 роки;

г) 5 років

10. Найвиразніше глобалізація проявляється у сфері:

а) політичній,

б) економічній;

в) духовній;

г) екологічній.

11. Розробляючи стратегію розвитку з урахуванням феномену глобалізації, уряд країни повинен виходити з такої позиції:

а) впливу глобалізації можна уникнути;

б) можна скористатися перевагами глобалізації й уникнути її вад;

в) глобалізацією можна керувати;

г) глобалізації не можна протидіяти.

12. Шлях економічного стимулювання базується на:

а) встановленні норм, стандартів, правил природокористування;

б) матеріальній зацікавленості;

в) природоохоронній діяльності;

г) покаранні за порушення законодавства.

ТЕМА 9. Формування стратегії економічного розвитку України

Практичне заняття 9 (2 години)

План:

1. Завдання стратегії економічного розвитку України.
2. Пріоритети стратегічного розвитку України.
3. Євроінтеграційні інтереси України

Основні теоретичні відомості:

Однією з основних цілей стратегії економічного розвитку України є євроінтеграція. Цілями асоціації України та ЄС визначено:

- сприяти поступовому зближенню України та країн ЄС, ґрунтуючись на спільних цінностях, поглиблюючи зв'язок України з політикою країн ЄС та її участь у програмах та агентствах;
- забезпечити необхідні рамки для посиленого політичного діалогу в усіх сферах, які становлять взаємний інтерес;
- сприяти, зберігати й зміцнювати мир та стабільність у регіональному та міжнародному вимірах;
- запровадити умови для посилених економічних та торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС;
- посилювати співробітництво у сфері юстиції, права та безпеки з метою встановлення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод;
- запровадити умови для дедалі тіснішого співробітництва в інших сферах, які становлять взаємний інтерес.

Група Європейської Комісії з підтримки України має такі завдання:

- підтримка секторальних реформ в Україні, у тому числі реалізація положень Угоди про асоціацію;
- галузеве співробітництво з органами державної влади та громадянським суспільством України;
- координація роботи зі службами Європейської Комісії та Європейської служби зовнішніх дій у відповідних сферах, у тому числі з Консультативною місією ЄС з реформи цивільного сектора безпеки (EUAM).

Напрямки діяльності групи:

- політичні питання;
- економічна стабілізація та структурні реформи;

- торгівля та митні питання;
- сільське господарство та санітарні/фітосанітарні питання;
- юстиція та внутрішні справи, у тому числі боротьба з корупцією;
- промисловість та підприємництво;
- енергетика та навколишнє середовище;
- транспорт та інфраструктура;
- наукове співробітництво, освіта та соціальна політика.

Основні теоретичні відомості:

Демографічна стабільність — формування ефективної державної політики з метою підвищення рівня тривалості життя та стабілізації чисельності населення України, забезпечення соціальної підтримки молодим сім'ям, охорона материнства та дитинства.

Соціальна справедливість — встановлення соціальних гарантій щодо рівності всіх громадян перед законом, забезпечення рівних індивідуальних можливостей для досягнення соціально-економічного добробуту та екологічної безпеки.

Джерела: [14; 16; 19; 21; 22; 28].

Практичні завдання:

1. Задача:

Зовнішня торгівля товарами України характеризувалась такими показниками (млн. дол. США):

Таблиця

Показник	Країни ЄС	Інші країни
Експорт товарів	17 533	26 706
Імпорт товарів	20 799	28 930

Розрахуйте щодо кожної групи країн:

А. Торгове сальдо.

Б. Торговий оборот.

В. Відносну частку країн ЄС в українському експорті та імпорті.

Г. Відносну частку інших країн в українському експорті та імпорті.

Яким чином надана статистична інформація має відобразитися у зовнішньоекономічній стратегії України?

Питання для самостійного вивчення:

1. Охарактеризуйте основні стратегічні орієнтири України.
2. Розкрийте зв'язок стратегії економічного зростання і зовнішньоекономічної діяльності країни.
3. Обґрунтуйте пріоритети стратегії економічного зростання для України.
4. Визначить основні напрямки забезпечення євро інтеграційних процесів в Україні.

Типові тестові завдання:

1. *До яких впливових міжнародних організацій економічної сфери Україна поки ще не входить:*

- а) Міжнародний валютний фонд;
- б) Світова організація торгівлі;
- в) Міжнародний банк реконструкції та розвитку;
- г) Європейський Союз.

2. *Огляд торговельної політики СОТ здійснюється на основі:*

- а) Докладу Генеральної Ради;
- б) Докладу країни-члена та Докладу Генеральної Ради;
- в) Докладу Секретаріату;
- г) Докладу країни-члена та Докладу Секретаріату.

3. *Меморандум про зовнішньоторговельний режим України був наданий для розгляду Робочої групи СОТ?*

- а) 28 червня 1994 р.
- б) 28 вересня 1994 р.
- в) 28 червня 1995 р.
- г) 28 вересня 1995 р.

4. *Скільки існує багатосторонніх, міждержавних, міжурядових та міжвідомчих міжнародних договорів, що набрали чинності для України?*

- а) понад 4 000;
- б) менше 1 000;
- в) понад 10 000;
- г) менше 2 000.

5. *ЄС підписав двосторонній протокол з Україною в рамках переговорів щодо вступу до СОТ у році*

- а) 2004;
- б) 2002;
- в) 2005;
- г) 2003.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Trends and prospects for the world economy and international economic relations: Collective monograph. – Częstochowa, 2020. - 179 p.
2. Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЭС) - Asia-Pacific Economic Cooperation (АРЕС). – Режим доступу: <http://www.apec.org>
3. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН) - Association of Southeast Asian Nations (ASEAN). – Режим доступу: <http://www.asean.or.id>
4. Всесвітній економічний форум (ВЕФ) - World Economic Forum. - Режим доступу: <http://www.weforum.org>
5. Економіка зарубіжних країн : навчальний посібник для ВНЗ / А.П. Голіков [та ін.] ; Міністерство освіти і науки України ; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 464 с.
6. Економічна енциклопедія у 3 томах / [редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002– – Т. 3. – 2002. – 592 с.
7. Європейський Союз (ЄС) – European Union (EU). - Режим доступу: <http://www.eu.com>
8. Зінчук Т., Горбачева І., Ковальчук О., Куцмус Н., Усюк Т., Пивовар П., Данкевич В., Прокопчук О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 512 с.
9. Міжнародна економіка в таблицях, схемах, формулах, задачах і прикладах: навч. посіб. / [П. П. Гаврилко та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. – Львів : АТБ, 2019. – 257 с.
10. Міжнародна економіка: навч. посіб. / [за ред. А. О. Мельник, О. І. Пальчук, В. В. Бугаса] ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну, Каф. бізнес-економіки та туризму. – Київ : [б. в.], 2019. – 176 с.
11. Міжнародна торговельна палата (МТП). – Режим доступу: www.iccwbo.org
12. Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР). –

- Режим доступу: www.worldbank.org/ibrd
13. Міжнародний валютний фонд (МВФ) - International Monetary Fund – IMF. – Режим доступу: <http://www.imf.org>
 14. Міжнародні стратегії економічного розвитку. навч. посібник / С.Г. Мізюк, М.М. Андрієнко, Н.М. Грущинська [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 164 с.
 15. Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК). – Режим доступу: www.opec.org
 16. Паршин Ю.І. Стратегія забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства: теорія, методологія і практика/ Ю.І. Дніпропетровськ: Ун-т ім. А.Нобеля, 2016. – 407 с.
 17. Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА) - North American Free Trade Agreement (NAFTA). – Режим доступу: <http://www.yahoo.com/business and economy/north american free trade agreement-nafta>
 18. Поручник А.М. Стратегії конкурентного розвитку у глобальній економіці / А.М. Поручник, Я.М. Столярчук, А.М. Колот. – К.: КНЕУ, 2016. – 331 с.
 19. Світова організація торгівлі (СОТ) - World Trade Organization (WTO). - Режим доступу: <http://www.wto.org/>
 20. Світовий банк (World Bank). - Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
 21. Сімахова А.О. Аналіз соціального розвитку транзитивних економік в глобальних умовах / Сімахова А.О. // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту . - 2018 . - № 22. – С. 244-251.
 22. Сімахова А.О. Інноваційно-інвестиційна стратегія забезпечення соціальності у розвитку / А. О. Сімахова. – Д.: ДНУ, 2015. – 196 с.
 23. Сімахова А.О. Інструментарій моделей соціальної економіки у глобальному вимірі, Причорноморські економічні студії, 2019. № 47. Ч.1. С. 47-50.
 24. Стеблина Н. О. Цифровізація політики в контексті трансформації сучасного світопорядку: монографія / Н. О. Стеблина. – Одеса : Фенікс, 2020. – 358 с.
 25. Сучасна міжнародна економіка: підруч. [Білоцерківець

- В.В., Завгородня О.О., Золотарьова О.В. та ін.]; за ред. В.М. Тарасевича. – Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. – 386 с.
26. Сучасна міжнародна економіка: підруч. [Білоцерківець В.В., Завгородня О.О., Золотарьова О.В. та ін.]; за ред. В.М. Тарасевича. – Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. – 386 с.
27. Сучасні тенденції розвитку економічних систем / за заг. ред. В. І. Гринчуцького. / М-во освіти і науки України, Тернопіл. нац. екон. ун-т. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 417 с.
28. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони // Офіційний вісник України – 2014 № – 75. – С. 83.
29. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / А. С. Філіпенко. – К. : Знання, 2007. – 670 с.

Навчальне видання

МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Практикум
для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Укладачі: СІМАХОВА Анастасія Олексіївна
КОВАЛЕНКО Наталія Василівна

В авторській редакції